

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ (นางรัตนภรณ์ ชมภูเลิศ กับพวก) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ม. ๒๖/๒๕๓๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

คำโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ มีข้อเท็จจริง สรุปได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๕ เจ้าพนักงานกองปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้ทำการจับกุม นายประเสริฐ เหล่าณารังเรือง นางรัตนภรณ์ ชมภูเลิศ ผู้ร้องที่ ๑ นายดีหรือดี ผลทอง และนายขงยุทธ อนุจารวัฒน์ รวม ๔ คน พร้อมเงินสดของกลางและของกลางอื่นๆ อีกหลายรายการ โดยกล่าวหาบุคคลทั้งสี่ว่า สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมทแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ และได้นำบุคคลทั้งสี่พร้อมของกลางทั้งหมดส่งพนักงานสอบสวนกองบังคับการสอบสวน กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด ทำการสอบสวนดำเนินคดี

ระหว่างการสอบสวนดำเนินคดี เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๑ มีคำสั่งลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ ให้ตรวจสอบทรัพย์สินของนางรัตนภรณ์ ฯ ผู้ร้องที่ ๑ เป็นกรณีเร่งด่วนและมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแทน และมีคำสั่งลงวันที่ ๒๑ และ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๕ ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้อง ที่ ๑ ไว้ชั่วคราว คือ ทรัพย์สินอื่นรวมทั้งเงินฝากและดอกเบี้ยในบัญชีธนาคารต่างๆ

จำนวน ๗ รายการ และแจ้งให้ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อให้พิสูจน์การได้มาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๑ ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทรัพย์สินมาจากการค้าขายร้านขายของชำชื่อร้านย่งฮวด แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบว่า ร้านดังกล่าวเป็นร้านเล็กๆ และจากหลักฐานการเสียภาษีพบว่า นายเทียม อนุจารวัฒน์ สามีของผู้ร้องที่ ๑ ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. ๕๐) ของร้าน ระบุรายได้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท พ.ศ. ๒๕๓๖ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และ พ.ศ. ๒๕๓๘ ไม่มีการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่ เห็นว่า ทรัพย์สินที่ผู้ร้องที่ ๑ มีอยู่หรือได้มานั้น เกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต ประกอบกับผู้ร้องที่ ๑ มีพฤติการณ์เป็นนักค้าแอมเฟตามีนรายสำคัญ เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดมาเป็นเวลาช้านาน และไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่า เงินฝากธนาคาร ดังกล่าวไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับมาโดยสุจริตมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี จึงเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน วินิจฉัย เพื่อมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นเงินฝากในบัญชีต่างๆ ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๗ มาตรา ๑๖ (๓) วินิจฉัยว่า ทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคำสั่งลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ให้อายัดทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๑ ทั้ง ๗ รายการ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด (กองคดี ยาเสพติดกรุงเทพเหนือ ๑) ได้ยื่นฟ้องบุคคลผู้ถูกจับกุมทั้งสิ้นสี่เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ตามลำดับ ในฐานะ ความผิดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๕๓๕/๒๕๓๕ หลังจากพนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ร้องที่ ๑ เป็นจำเลยที่ ๒ ในคดีหมายเลขดำที่ ๕๓๕/๒๕๓๕ แล้ว ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๗ มาตรา ๒๗ โดยยื่นคำร้องต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕ เป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๒๖/๒๕๓๕ ขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน ทั้ง ๗ รายการดังกล่าว ของผู้ร้องที่ ๑ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑

หลังจากนั้น พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ขอรื้อทรัพย์สินผู้ร้องที่ ๑ (เพิ่มเติม) และของนายเทียม ฯ สามีของผู้ร้องที่ ๑ ต่อศาลอาญา รวม ๕๖ รายการ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ เนื่องจากการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๑ ได้ตรวจพบและมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของนายเทียม ฯ สามีของผู้ร้องที่ ๑ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งเลขานุการ ป.ป.ส. ได้มีคำสั่ง ระหว่างวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ ถึงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๙ ให้ยึดและอายัดไว้ชั่วคราว และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯ มาตรา ๑๖ (๓) วินิจฉัยว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคำสั่งลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๙ ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๑ และนายเทียม ฯ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบและเลขานุการ ป.ป.ส. ได้มีคำสั่งให้ยึดและอายัดไว้ชั่วคราวดังกล่าวแล้ว

ผู้ร้องที่ ๑ (ซึ่งศาลอาญาเรียกว่า ผู้คัดค้านที่ ๑) จึงยื่นคำแถลงคัดค้านคำร้องขอรื้อทรัพย์สิน เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยอ้างว่า ตนไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้องและมติในการประชุมและคำสั่งของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่ให้อายัดทรัพย์สินขัดกับบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ซึ่งตรงกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และวรรคสอง บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ บัญญัติว่า ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต ความเห็นและดุลพินิจของเลขานุการ ป.ป.ส. ตามคำร้องของโจทก์ ผู้ร้องที่ ๑ เห็นว่า ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จึงเป็นการไม่ชอบ

นอกจากนั้น ผู้ร้องที่ ๑ ยังอ้างด้วยว่า ในขณะที่คดีหมายเลขดำที่ ๕๓๕/๒๕๓๙ อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้บังคับ ผู้ร้องที่ ๑ จึงยื่นคำร้องเพิ่มเติม โดยโต้แย้งว่า การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอรื้อทรัพย์สินผู้ร้องที่ ๑ (เพิ่มเติม) และนายเทียม ฯ (สามีของผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว) ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ (ทั้งนี้ ผู้ร้องที่ ๑ ถือว่าโจทก์ได้สละคำร้องขอให้รื้อ

ทรัพย์สินผู้ร้องที่ ๑ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕ เพราะรายการทรัพย์สินที่ขอให้ริบตามคำร้องลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๑ ได้รวมรายการทรัพย์สินตามคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕ ไว้ทั้งหมดแล้ว) ผู้ร้องที่ ๑ จึงขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอริบทรัพย์สิน ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๑ ของโจทก์ และคืนเงินของกลางส่วนของผู้ร้องที่ ๑

ต่อมา วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสมใจ อนุจารวัฒน์ และนางสาวกันยารัตน์ อนุจารวัฒน์ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเทียม ฯ ผู้ร้องที่ ๒ (ซึ่งศาลอาญาเรียกว่า ผู้คัดค้านที่ ๒) ยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องขอริบทรัพย์สินของโจทก์ สรุปเฉพาะในส่วนที่มีการอ้างว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ดังนี้

๑. ในวันที่โจทก์ยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สิน คือวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๑ นั้น คดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๓๕/๒๕๓๕ อยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอาญา ดังนั้น คำร้องของโจทก์เพื่อขอให้ริบทรัพย์สินของนางรัตนภรณ์ ชมภูเลิศ ผู้ร้องที่ ๑ และนายเทียม อนุจารวัฒน์ สามี ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๑ เป็นระยะเวลาภายหลังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกาศใช้บังคับแล้ว จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ซึ่งบัญญัติไว้ในบทมาตรา ๓๓ มาตรา ๔๘ และหมวด ๑ บทบัญญัติทั่วไป ซึ่งบัญญัติไว้ในบทมาตรา ๖

๒. นอกจากนั้น ผู้ร้องที่ ๒ ยังอ้างด้วยว่า นายเทียม ฯ ผู้ตายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินไม่เคยเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งคำสั่งการตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และให้นายเทียม ฯ แสดงพยานหลักฐานการได้มาซึ่งทรัพย์สิน ก่อนที่นายเทียม ฯ จะถึงแก่ความตาย ทรัพย์สินที่นายเทียม ฯ ได้มาและมีอยู่หาได้เกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯ มาตรา ๒๕ วรรคท้าย มาลบล้างหรือหักล้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ ไม่ได้ ขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอริบทรัพย์สินที่โจทก์ยื่นต่อศาลและส่งคืนทรัพย์สินให้ผู้ร้องที่ ๒ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเทียม ฯ ต่อไป

ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ต่อศาลอาญาว่า ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ได้ต่อสู้คดีไว้ว่า การยึดอายัดทรัพย์สินได้กระทำภายหลังที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้บังคับแล้ว ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ จึงขอให้ศาลวินิจฉัยข้อกฎหมายและหรือสั่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความเพื่อประโยชน์ของผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ต่อไป

ศาลอาญาพิจารณาเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ เห็นว่า คดีนี้ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ยื่นคำร้องคัดค้านมิให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินโดยอ้างว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ วรรคท้าย ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๓ วรรคสอง กรณีจึงเป็นปัญหาว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ วรรคท้าย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษา คดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งสำนวนไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๕ ให้รับคำร้องไว้ ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖

คำวินิจฉัย

พิจารณาแล้ว เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ให้สิทธิคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งในกรณีนี้ จำเลยโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

แต่เนื่องจาก ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วใน คำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ว่า มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ จึงไม่วินิจฉัยซ้ำอีก ส่วนมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา ๒๕ ... ให้ตกเป็นของกองทุน (ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)” ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ที่คู่ความจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ